

Ämnesbeskrivning av huvudområdet **Samhällsplanering** **(Urban and regional planning)**

Inledning

Samhällsplanering är centralt för expanderande, stagnerande och krympande samhällen och påverkar, på både kort och lång sikt, samhällsutvecklingen. Utbildningar i huvudområdet Samhällsplanering syftar till att skapa djup och bred kunskap om och förståelse för samhällsplaneringens frågor och hur de kan analyseras och tolkas teoretiskt och praktiskt genomföras.

Samhällsplanering är ett akademiskt kunskapsområde inom vilket forskning och undervisning bedrivs vid en rad lärosäten nationellt och internationellt. Samhällsplanering är också en profession och ett yrkesområde med en omfattande arbetsmarknad inom offentlig och privat sektor. Samhällsplanering är i sin praktik framtids- och förändringsorienterad och syftar till att utveckla fysiska och sociala miljöer med avseende på bebyggelse, infrastruktur, service och miljö. Samhällsplaneringen i Sverige är nära kopplad till demokratiska processer och politiskt styrda organisationer såsom kommuner, länsstyrelser, statliga myndigheter, men även privata aktörer och frivilligorganisationer spelar centrala roller i samhällsplaneringen.

Inom området samhällsplanering ligger tonvikten på hur sociala och fysiska miljöer planeras, utformas, och byggs. Samhällsplanerare förväntas kunna hantera en rad frågor och problem som hör till utveckling av såväl urbana som rurala miljöer och handlar om markanvändning, utformningen av stadsmiljöer, vilken infrastruktur som skall finnas och var den skall förläggas eller hur landsbygden kan utvecklas hållbart. En central utgångspunkt för samhällsplanering är att skapa förutsättningar för människors liv utifrån ekologisk, ekonomisk, social och kulturell hållbarhet. För att uppnå detta integrerar huvudområde Samhällsplanering kunskaper från samhällsvetenskap, humaniora, naturvetenskap och teknikvetenskap.

Samhällsplanering föreslogs som huvudområde i utredningen inför starten av ett samhällsplanerprogram vid Linköpings universitet (rapport till filosofiska fakulteten Dnr LiU-2013-02004). I den här ansökan beskrivs först det akademiska

kunskapsområdet samhällsplanering. Därefter beskrivs huvudområdets profil och forskningsanknytning vid Linköpings universitet. Sist i ansökan finns en beskrivning av arbetsmarknaden för personer med examen i huvudområdet samhällsplanering.

Beskrivning av det akademiska kunskapsområdet

Som akademiskt kunskapsområde har samhällsplanering utvecklats från att främst behandla byggande och planering av städer utifrån historiska perspektiv, med studier av exempelvis olika tiders stadsplaner, till att på senare tid riktas in på förståelse och teoretisering av vilka processer som påverkar planeringen av samhället. Under 1900-talets senare hälft bedrevs forskning utifrån ett rationalistiskt perspektiv, inriktad på *hur* planering kunde bedrivas mest effektivt med planeraren i en expertposition. Sedan slutet av 1980-talet har forskningen snarare handlat *om* planering; att försöka förstå planeringsprocesser och effekter av planering, bland annat utifrån ett kritiskt perspektiv på den rationella planeringsmodellen. I takt med en samhällsutveckling med offentliga sektorns förändring, med en ökad involvering av privata aktörer, har forskningen fokuserat mer på att förstå hur planeringsprocesser förändrats. De teoretiska infallsvinklarna har också breddats till att knyta an till frågor om exempelvis demokrati, medborgarinflytande, genus, ålder, generation, etnicitet och segregation.

Det nuvarande akademiska kunskapsområdet sträcker sig från urbanstudier om ekonomiska systems effekter på sociala processer, segregation och stadsdelsutveckling, till mer tillämpad forskning kring planeringsprocesser för ökat medborgarinflytande; hur hållbarhet kan införlivas i planeringen. Frågor om medborgarinflytande har präglat en betydande del av den sentida forskningen om samhällsplanering. Fokus har riktats mot frågor om hur medborgardeltagande kan genomföras samtidigt som fler aktörer inkluderas i planeringsprocessen, s.k. kommunikativ planering. I takt med att planeringsfrågorna blir mer komplexa, exempelvis med avseende på avvägningar mellan social, ekonomisk och ekologisk hållbarhet, väcks frågor om behov av nya former och arenor för dialoger om olika vägval. Exempelvis planeras idag för s.k. blandstäder, där idéer om funktionsblandning, boendemiljöer av mångfald och trygghet, minskat resande och täthet integreras. Det skapar utmaningar som planering för många olika målgrupper, samtidigt som en rad, ibland motstridiga, intressen ska jämkas samman med involverade intressenters visioner. Alla dessa frågor har betydelse för en hållbar resursanvändning. Dagens tätorter rymmer över hälften av jordens invånare och antalet stadsbor ökar hela tiden. Samtidigt riskerar frågor som rör landsbygd och glesbygd att förbises, trots dess relevans för många av dagens framtidsfrågor, såsom biologisk mångfald och matförsörjning. Därmed står vi inför

både utmaningar och möjligheter för hur mänskliga behov skall mötas. För det krävs kunskaper om planeringsteori och -verktyg, modeller för kommunikation, resurshushållning och juridiska processer, för att nämna några exempel.

Det finns ett flertal tidskrifter inom ämnesområdet samhällsplanering, såsom empiriskt inriktade European Planning Studies, Journal of Urban and Regional Research och Journal of the American Planning Association. Mer teoretiskt orienterade Planning Theory, och historiskt orienterade Journal of Planning History samt Journal of Urban History. Mer generella tidskrifter inom planeringsforskning finns för exempelvis hållbarhet och regionala studier, såsom Environment and Planning och Regional Studies. Det arrangeras årligen en rad konferenser i ämnet, och har gjort så i flera decennier, organiserade av exempelvis Regional Studies Association och International Society of City and Regional Planners. Årligen arrangerar även Association of European Schools of Planning konferens kring utbildning, pedagogik, forskning och praktik med planeringsfokus. I Sverige finns föreningen för samhällsplanering PLAN som ger ut tidskriften Plan där både forskare och praktiker publicerar artiklar. Föreningen har dessutom ett antal lokalföreningar som arrangerar möten och exkursioner bl a i Östergötland.

Huvudområdets profilering vid LiU

Vid LiU:s definieras samhällsplanering som ett tvärvetenskapligt kunskapsområde med fokus på att undersöka, förstå, tolka, driva, delta i och gestalta förändringsprocesser. Samhällsplaneringens frågor är oftast ämnesövergripande och går på tvären mellan samhällsvetenskap, humaniora, teknikvetenskap och naturvetenskap. För att förstå och tolka samhällsplaneringens processer och resultat behövs olika tvärsnitt mellan t ex samhällsvetenskap och teknikvetenskap, humaniora och naturvetenskap. Med tanke på de många intressenter och aktörer som behöver involveras samt komplexiteten i den mångfald frågor som skall tas hänsyn till, behöver kunskapen kunna kommuniceras muntligen, skriftligen, materiellt och visuellt via exempelvis kartor, geografiska informationssystem och andra gestaltungsformer. Samhällsplanering handlar därmed också om att gestalta och skapa engagemang i förändringsprocesser på ett kommunicerbart sätt och att träna förmågor i att engagera, involvera och kommunicera med olika grupper och individer.

Linköpings universitet gjorde redan i slutet på 1970-talet tvärvetenskap till del av lärosätets profil med bas i institutionen för Tema. Sedan dess har tvärvetenskapliga arbetssätt spridits till andra institutioner och fortsatt att utvecklas. Tvärvetenskap präglas av problembaserade forsknings- och utbildningsansatser, vilket står för öppenhet att använda teorier, begrepp och metoder från en mångfald av vetenskapliga ämnen och områden. Eftersom utgångspunkten ofta är

samhällsrelevanta problemområden finns inom LiU och den filosofiska fakulteten en stor bredd med olika empiriska fokus som omfattar flera av vår tids långsiktiga utmaningar, såsom energiförsörjning och annan resurshushållning, urbanisering och bostadsbyggande, samt miljöförändringar med dess konsekvenser för livet på jorden.

Förutsättningar för både tvärvetenskaplig bredd och djup är samverkan mellan forskare med olika bakgrund och tillhörighet, samt forskningssamarbeten över institutions- och fakultetsgränser. Sådana samarbeten finns också med forskningsmiljöer vid andra lärosäten, både inom Sverige och utanför landet. En samhällsrelevant forskning behöver vara öppen mot olika samhällsaktörer och organisationer. Flera exempel på sådana samarbeten finns redan idag inom flera av fakultetens institutioner. Det gäller såväl samfinansierade forskningsprojekt och samverkanssäkrade utbildningar med ett kontinuerligt inflöde av idéer och uppmärksamhet riktad mot nya problemområden lämpliga för tvärvetenskapliga analyser i forskning och utbildning.

Ett inom samhällsplaneringen centralt kunskapsområde är hållbarhet. Området har studerats tvärvetenskapligt utifrån problemområden såsom miljöförändring och energisystem. Hållbarhet är dessutom det centrala kunskapsområdet inom LiU:s kandidatprogram i Miljövetenskap och det internationella masterprogrammet Science for Sustainable Development. Ofta omtalas hållbarhet i termer av fyra dimensioner: ekologisk, ekonomisk, social och kulturell och det är i tvärsnittet mellan dessa fyra dimensioner som hållbarhet kan sägas finnas. Olika problem kan förvisso analyseras och förklaras med avseende på en eller ett par dimensioner, men det är när hänsyn tas till alla de fyra dimensionerna som samhällsutvecklingen kan förväntas bli hållbar.

Ekologisk hållbarhet handlar om våra livsmiljöer och om hur människor kan upprätthålla långsiktigt bärkraftiga miljöer samt om risker och sårbarhet för sådana miljöer. Ekologisk hållbarhet analyseras bland annat av forskare med naturvetenskaplig bakgrund och inom ämnet geografi vid Institutionen för Tema. Ekonomisk hållbarhet handlar om hur rådande ekonomiska förhållande och politiska ideal formar våra samhällen och ger förutsättningar för eller motverkar utveckling av våra livsmiljöer. Ekonomiska perspektiv på hållbarhet finns inom flera av fakultetens forskningsmiljöer.

Hållbarhetsbegreppets sociala dimension handlar om att utveckla förutsättningar för människors grundläggande behov. Idag finns en rad sociala utmaningar i form av sociala orättvisor som behöver uppmärksammas utifrån olika perspektiv. Vid LiU finns en stor bredd av olika relevanta perspektiv, varav flera, såsom genus- och barnperspektiv, finns representerade vid flera olika institutioner. Särskilt intressant blir området barn och unga i ljuset av social hållbarhet och samhällsplanering.

Sverige har ratificerat Barnkonventionen vilket innebär att barn och unga ska ges utrymme att uttrycka sina åsikter som medborgare. Barns och ungas delaktighet i samhällsplanering (boende, kommunikationer, fritidsverksamheter) utgör en långsiktig social investering. Regeringens krav på jämställdhetsintegrering kan också sägas vara del av den sociala dimensionen av hållbarhet. Den kulturella dimensionen av hållbarhet innebär att kulturvärden erkänns och tas hänsyn till i samhällsutvecklingen. Utifrån den här dimensionen bedrivs för närvarande forskning bland annat inom ramen för forskningsprogrammet Environmental Humanities, som samverkar brett både inom Sverige och med internationella forskningsmiljöer.

Gestaltning är ett av LiU:s och den filosofiska fakultetens profilområden med en bred forskningsbas som spänner från vetenskapliga frågeställningar till konkreta tillämpningar. Gestaltning är även ett centralt kunskapsområde i flera befintliga grundutbildningar. Gestaltning är centralt i samhällets kunskapsbildning och står för förmedling av kunskaper, att ge insikter, att skapa förståelse, att ge olika aktörer möjlighet att bilda sig en uppfattning och att navigera i komplexa sammanhang. Mer specifikt avser profilområdet gestaltning som är kunskapsdriven, forskningsdriven och samhällsrelevant. Profilområdet kan preciseras till att avse innehållsdriven gestaltning som ett verktyg för kunskaps/forskningsunderbyggd samhällsdialog och samhällsutveckling. Gestaltningens särskilda uppgift är att åskådliggöra det komplexa. Det kan således förstås som ett verktyg för att hjälpa oss att navigera i och förstå övergripande system som vi rör oss inom eller måste förhålla oss till – som medborgare, vårdtagare, beslutsfattare, planerare, elev, lärare, vårdpersonal. Gestaltning kan således användas som ett effektivt verktyg vid samhällsplanering och kan utgöra ett kraftfullt och effektivt medel för att synliggöra, driva, genomföra idéer och förändringar. Gestaltning kan ses både som en process i samhällsplaneringen och en produkt för t ex planeringsunderlag, problemformuleringar, människors orientering i olika sammanhang och miljöer, dialog, information och kommunikation.

Huvudområdet jämfört med två andra lärosäten

Huvudområdet samhällsplanering finns i dag vid två andra lärosäten: Stockholms universitet och Gävle högskola. Stockholms universitet skriver fram samhällsplaneringens framtidsfokus och behovet av många perspektiv på utveckling och planeringen på olika skalnivåer. Vidare presenteras samhällsplaneringens frågor som komplexa som behöver sammansatta analyser. Huvudområdet sägs innehålla förutsättningar för en god allmänbildning, förmåga till helhetssyn och till olika perspektiv på planeringens frågor. Gävle högskola skriver fram fysisk planering, juridik och olika perspektiv på de frågor som samhällsplaneringen har att

hantera. Det gäller t ex sociala, politiska och ekonomiska frågor. Hållbarhet och miljö nämns också i beskrivningen.

Profilen vid Linköpings universitet har både likheter och skillnader med Stockholms universitet och Gävle högskola. Den tvärvetenskapliga profilen vid LiU har en gedigen forskningsbas, vilket de andra lärosätena saknar. Den problembaserade forskningen och erfarenheter från t ex de tvärvetenskapliga områdena Teknik och social förändring och Miljöförändring är viktiga förutsättningar för tvärvetenskap på bredden och djupet. Vid LiU som helhet finns forskningsbas för en rad relevanta perspektiv på samhällsplaneringens frågor, t ex barnperspektiv, genusperspektiv, äldreperspektiv, etnicitetsperspektiv, ekonomiska perspektiv, beteendevetenskapliga perspektiv etc. Utgångspunkten blir därmed att Samhällsplanering vid LiU har mycket goda förutsättningar att integrera olika perspektiv som är centrala för att såväl att förstå och kritiskt granska, som att kunna tillämpa olika verktyg och modeller för strategisk planering, översiktlig planering och fysisk planering.

Forskningsanknytning

Vid Linköpings universitet och vid den filosofiska fakulteten bedrivs, vid flera institutioner, forskning och utbildning i nära anknytning till huvudområdet samhällsplanering. Samhällets utmaningar studeras utifrån, olika perspektiv som exempelvis miljö, genus, barn, vardagsliv, ekonomi; sociala perspektiv på tekniska system. Forskningen spänner empiriskt över många fält och frågor; alltifrån internationell klimatpolitik, städers klimatomställning, planering av samhällets infrastruktur såsom energisystem, trafiksystem, IKT, vatten- och avlopp, byggnader, samt framtidens matproduktion och -konsumtion.

Forskningen och utbildningen inom området sker ofta i nära samverkan med olika avnämare. Detta gäller exempelvis samarbete med nationella sektorsmyndigheter såsom SMHI, Väg- och transportforskningsinstitutet, Statens geotekniska institut och Energimyndigheten. Andra exempel på samverkanspartners är energi- och bostadsbolag; olika kommunala förvaltningar med stor relevans för samhällsplanering t.ex. stadsbyggnadsförvaltningar, vatten- och avloppsbolag och lokala politiska beslutsorgan.

Nedan ges exempel på forskningsområden inom den filosofiska fakulteten med särskild relevans för huvudområdet samhällsplanering:

Planerings- och påverkansprocesser

Forskning om demokrati och politisk styrning bland annat ur ett kritiskt analytiskt perspektiv. Där inkluderas studier om deltagande i beslutsfattande på lokal nivå

samt om kompetens kring framtidsbilder. Forskning om beslutsfattande ingår också.

Hantering av miljö- och klimatutmaningar i lokal politik och planering. Kommuners roll för ett hållbart samhälle; regionalpolitik och IT-utveckling på lokal nivå.

Forskning om lokal utveckling och samhällsplanering fokuserar bland annat på planering, samverkan och dialog rörande byggd miljö, markanvändning och infrastruktur som exempelvis transporter och logistik. Hit kan också räknas forskning om affärsverksamhet på landsbygd och planering av kollektivtrafik.

Forskningen om strategier och möjligheter att forma och styra socio-teknisk förändring på kommun- och regionnivå.

Teknik och infrastruktur

Forskning kring hur nya generationer av energiteknik omvandlar och exempelvis decentraliserar infrastrukturen för energitillförsel.

Forskning om olika aspekter av hur tekniska system, organisationer och produkter kan bli mer hållbara. Begreppet hållbara städer är centralt.

Risikanalysforskning samhällets responsförmåga vid olyckor. Det avser exempelvis respons vid vardagsolyckor på lokal nivå och vid extraordinära händelser på nationell och global nivå.

Sociala aspekter av samhällsplanering

Forskning om sociala aspekter och påverkan på teknisk förändring, t ex hur informations- och kommunikationsteknik driver förändring på människors mobilitetsmönster och hur produktion av varor och tjänster förändras.

Forskning utifrån ett tidsgeografiskt perspektiv, där människors vardagsliv och dess organisering ställs i centrum, med särskilt fokus på hur nya tekniska system avseende energi och vatten påverkar och påverkas av vardagslivets organisering.

Forskning inom samhällsplanering med fokus på boendesegregation etnicitetsfrågor och migration, och äldres behov och livsvillkor. Men också på aktiviteter traditionellt sammanlänkade med kvinnor och kvinnors liv och arbete.

Forskning om barns rättigheter och inflytande samt koppling mellan barns och ungas vardagsliv och politiska strukturer och processer. Detta kan länkas till samhällsplanering och situationer där barnkonsekvensanalyser efterfrågas.

Samhällsplanering och gestaltning

Forskning inom området gestaltning som är ett tvärvetenskapligt och tvärmedialt område där man kombinerar och blandar olika medieformer och uttryck. Det är framförallt video, audio, utställning eller nya datamedier. Man arbetar därmed med former för att förstå, strukturera, se sammanhang och kritiskt värdera all slags information.

Forskning mer specifikt kring design, deltagandeprocesser och gestaltning, som fokuserar på samskapande tekniker och metoder, tjänst och interaktion som designmaterial, gestaltning av gemensamma, komplexa och tidsbaserade värdeskapandeprocesser, samt samverkan mellan brukare, planerare, designers och policy.

Forskningen bedrivs också inom områden såsom informations- och vetenskaplig visualisering, immersiv visualisering, visuellt lärande och kommunikation, och design. Exempelvis arbetar man med klimatvisualisering.

Anställningsbarhet och arbetsmarknad

Framtidens arbetsmarknad för samhällsplanerare bedöms generellt vara god. Samhällsplaneringens verksamhetsfält är brett och samhällsplanerares breda kompetens ger goda möjligheter till jobb. En samhällsplanerare kan, förutom att konkret arbeta med samhällsplanering, arbeta som t ex projektledare, processledare, utredare, handläggare och upprätthålla olika stabsfunktioner. De senaste åren har antalet lediga anställningar inom samhällsplanering ökat. Sverige står inför en rad utmaningar där kunskap om samhällsplanering spelar en central roll: t ex en växande befolkning, en förändrad åldersstruktur, urbanisering, migration, socio-ekonomiska förändringar och efterfrågan på ny infrastruktur för att möjliggöra människors mobilitet. Det behövs t ex byggas en halv miljon bostäder innan 2020 vilket ställer ökade krav på planeringsprocessen. Arbeta med dessa utmaningar kräver kunskap från flera olika områden och förmåga att kunna analysera och förstå problem ur flera perspektiv. Tvärvetenskaplig kunskap om samhällsplaneringens frågor ger förutsättningar för att kunna arbeta både på bredden, t ex med flera olika ämnesområden, och på djupet, t ex att kunna göra kritiska analyser av ett samhällsfenomen. Bredd och djup efterfrågas från möjliga framtida arbetsgivare som ser behov av samhällsplanerare som kan arbeta med helhetsperspektiv men som också har förmåga att göra detaljerade analyser.

Arbetsgivare för samhällsplanerare finns framför allt inom offentlig sektor, som t ex kommuner, regioner och statliga myndigheter. Andra viktiga arbetsgivare är konsultföretag inom samhällsbyggnad som t ex arbetar på uppdrag från privata och offentliga beställare. Dessa arbetsgivare efterfrågar mer specifikt kunskap inom bl a

hållbarhet, utredningsarbete, projektledning och färdigheter i att använda digitala verktyg såsom geografiska informationssystem. Inom hållbarhet behövs kunskap om hur de olika aspekterna av hållbarhet – ekologisk, ekonomisk, social och kulturell – kan samverka för att erbjuda långsiktigt robusta samhällen. För ett sådant arbete krävs kunskap om förutsättningarna för de olika aspekterna av hållbarhet, hur de samverkar och kan utvecklas för att framtidens samhällen ska bli bättre. I planeringen av t ex ett nytt bostadsområde är ofta hållbarhet ett ledord och integreras i planeringens alla skeden: från idéstadiet, via genomförande, till uppföljning av om projektet blev lyckat. Planeringen av ett nytt bostadsområde kräver både ett gediget utredningsarbete och en kompetent projektledning för att kunna genomföras och kunskaper om de geografiska informationssystemens möjligheter och begränsningar kan skapa ett viktigt underlag i utredningsarbetet.

De många olika projekt inom samhällsplaneringens område som planeras i LiU:s närområde skapar goda förutsättningar för arbete både under och efter utbildningen. Samverkan mellan studieprogram och olika arbetsgivare skapar ofta kontakter som leder till arbete för studenterna på våra grundutbildningar. Inom samhällsplanering finns mycket goda möjligheter att samverka för att skapa många olika kontaktytor mellan arbetsgivare och studenter.

Ekonomiska resurser

Utbildning inom huvudområdet kommer inledningsvis att bedrivas i form av kandidatprogram och fristående kurser och finansieras inom filosofiska fakultetens takbelopp.

De ekonomiska ramarna bestäms av utbildningsvolym och kursklassificering. Kandidatprogrammet planeras för 40 nybörjarplatser vid starten vilket innebär en total volym på 120 hst för samtliga årskullar. Programmets innehåll medför sannolikt att kurser kan komma att klassificeras inom områdena HJST och NT. Det innebär att fakultetsledningen har bedömt att det finns en tillräcklig ekonomisk bas för att programmet ska kunna genomföras med god kvalitet. Några kurser kan också komma att ingå i utbudet av fristående kurser vilket medför stordriftsfördelar.

Lärrarresurser och lärarkompetens

Kompetens inom samhällsplanering finns vid universitets samtliga fakulteter eftersom huvudområdets vetenskapliga bas återfinns inom samhällsvetenskap, humaniora, teknik, naturvetenskap, hälsa och vård.

Nedanstående forsknings- och utbildningsmiljöer har lärrarresurser av särskild

relevans för området samhällsplanering:

Institutionen för Tema

Teknik och social förändring: är en forsknings- och utbildningsmiljö som spänner över flera av samhällsplaneringens områden. Forskningen handlar om sociala aspekter och påverkan på teknisk förändring, t ex hur informations- och kommunikationsteknik driver förändring på människors mobilitetsmönster och hur produktion av varor och tjänster förändras. Andra exempel är hur nya generationer av energiteknik omvandlar och exempelvis decentraliserar infrastrukturen för energitillförsel. Sådana förändringar studeras på olika sammanlänkade skalnivåer, från hushåll och vardagslivet, till städers och länders infrastruktur. Forskningen handlar även om strategier och möjligheter att forma och styra socio-teknisk förändring på kommun- och regionnivå, samt hur organisering av processer sker för att underlätta mer deltagande, bli mer socialt inkluderande och ge lika villkor för olika människor.

Tema miljöförändring inklusive Centrum för klimatpolitisk forskning: forskar kring hur miljö- och klimatutmaningar hanteras i lokal politik och planering ofta i nära samverkan med tjänstemän och politiker inom stadsplanering och strategisk kommunal planering. Här finns också kompetens och erfarenhet av att bedriva och kritiskt analysera deltagande i beslutsfattande på lokal nivå samt kompetens kring framtidsbilder och hur olika grupper skapar mening om hållbara framtider. Flera projekt använder kompetens kring informationsvisualisering för att utveckla stöd och verktyg inriktade mot stads- och samhällsplanering, exempelvis VisAdapt och Urban Transition Showroom. Norrköpings Beslutsarena används som ett laboratorium för att stödja planering, utveckla nya verktyg för planering och för att vetenskapligt analysera planeringsprocesser.

Vid Tema miljöförändring finns även *Geografi*: bedriver forskning och grundutbildning inom geografi som ett sammanhållet ämne, det vill säga där kulturgeografi och naturgeografi integreras. Särskilt studeras samspelet människa-natur och hur detta kommer till uttryck i utbredning och sammansättning av befolkning, bebyggelse, infrastruktur och näringsliv. Forskningsanknytningen är starkt kopplat till tidsgeografi, där människors vardagsliv och dess organisering ställs i centrum, med särskilt fokus på hur nya tekniska system avseende energi och vatten påverkar och påverkas av vardagslivets organisering.

Hur ett samhälle planeras, vad som byggs, hur det byggs osv har avgörande betydelse för människors möjlighet att leva, kunna vara med och bestämma över sitt eget liv och samhället i stort. Inom samhällsplanering har särskilt de aktiviteter som traditionellt varit sammanlänkade med kvinnor och kvinnors liv och arbete, varit eftersatta. Detta finns idag en omfattande forskning om och vid *Tema G* finns kompetens inom detta område. Vid *Tema Barn* bedrivs utbildning och forskning om barn, barndom och familj med särskilt betoning på barns egna perspektiv.

Forskning om barns rättigheter och inflytande är centralt vid temat, liksom kopplingen mellan barns och ungas vardagsliv och politiska strukturer och processer. Denna typ av forskning är central i samhällsplanering liksom i situationer där barnkonsekvensanalyser efterlyses.

Institutionen för datavetenskap, IDA

Vid IDA, finns en forskningsmiljö kring design, deltagandeprocesser och gestaltning, med brett engagemang i undervisning på avancerad såväl som på grundläggande nivå på filosofisk såväl som teknisk fakultet. Forskningen fokuserar på samskapande tekniker och metoder, tjänst och interaktion som designmaterial, gestaltning av gemensamma, komplexa och tidsbaserade värdeskapandeprocesser, samt samverkan mellan brukare, planerare, designers och policy. Dessutom bedrivs här forskning kring tekniska stöd och verktyg utifrån ett användarcentrerat perspektiv med fokus på användarupplevelse och kognitiva förutsättningar för samarbete.

Institutionen för ekonomisk och industriell utveckling, IEI

Avdelningarna Energisystem och Industriell miljöteknik och Logistik fokuserar på olika aspekter av hur tekniska system, organisationer och produkter kan bli mer hållbara och har stor erfarenhet av att arbeta med hållbara städer.

Avdelningen för statsvetenskap, har ett brett verksamhetsområde. Forskningen fokuserar bland annat på kommuners roll för ett hållbart samhälle; regionalpolitik och IT-utveckling på lokal nivå; internationell normbildning; utrikes- och säkerhetspolitik.

Inom företagsekonomi och nationalekonomi finns forskning med betydelse för samhällsplanering. Här kan exempel riskanalysforskning inom centrubildningen Carer nämnas. Verksamheten är främst inriktad mot forskning om, och utbildning i samhällets responsförmåga vid olyckor. Det avser i första hand respons vid vardagsolyckor på lokal nivå, i andra hand olyckor och extraordinära händelser på nationell och global nivå. Respons kan omfatta aktivitet från och mellan olika samhällsaktörer.

Forskning kring affärsverksamhet på landsbygd, planering av kollektivtrafik, beslutsfattande är områden inom avdelningen för nationalekonomi, som har hög relevans för utbildningen i samhällsplanering.

På IEI finns också institutet för analytisk sociologi, IAS, som bedriver forskning inom samhällsfrågor och viktiga samhällsfenomen såsom exempelvis boendesegregation.

Institutionen för studier samhällsutveckling och kultur, ISAK

Vid ISAK finns *Centrum för kommunstrategiska studier (CKS)*. Där pågår forskning om demokrati och politisk styrning framförallt med avseende på kommuner. Verksamhetsfältet "Lokal utveckling och samhällsplanering" rör planering, samverkan och dialog rörande byggd miljö, markanvändning och infrastruktur.

Vid ISAK finns också forskning och utbildning inom området gestaltning. Det sker inom området Kultur Samhälle Mediegestaltning (KSM) som är ett tvärvetenskapligt och tvärmedialt område. Tvärmedial, innebär att man inom området kombinerar och blandar olika medieformer och uttryck. Det är framförallt video, audio, utställning eller nya datamedier. Man arbetar därmed med former för att förstå, strukturera, se sammanhang och kritiskt värdera all slags information. Området har också en välutvecklad samverkan med personer och institutioner och arenor inom olika medie- och kulturverksamheter.

Institutionen för Samhälls- och välfärdsstudier, ISV

På institutionen finns också forskningsmiljö REMESO med starkt fokus på etnicitetsfrågor och migration. Där finns också forskningsmiljön NISAL, som fokuserar på frågor kring äldres behov och livsvillkor. Båda dessa miljöer har tydlig bäring på samhällsplanering.

Institutionen för Teknik och Naturvetenskap, ITN

Vid ITN bedriver Avdelningen för Kommunikations- och *transportsystem* forskning och grundutbildning med koppling till urban och regional utveckling, med särskilt fokus på transporter och logistik. Vid ITN finns också Avdelningen för Medie- och informationsteknik, med en bred utbildnings- och forskningskompetens inom gestaltning, visualisering och design. Forskningen bedrivs inom områden såsom informations- och vetenskaplig visualisering, immersiv visualisering, visuellt lärande och kommunikation, och design. Tillsammans med Tema Miljöförändring arbetar man också med klimatvisualisering.